

TRAIAN DEMETRESCU-POETUL CRAIOVEAN AL SECOLULUI AL XIX-LEA

Prof. Gligă Ramona
Școala Gimnazială Podari, Județul Dolj

„Nu era principiile poeziei din tinerețea noastră. Lângă Coșbuc și Eminescu, era lujerul de nalbă înflorită, care crește și se înconvoaie în preajma falnicilor stejari.(...) Era însă cronicarul generației noastre. Era cel ce visa, în proză și stihuri, pentru noi cei mulți, încă robi în ergastula trigonometriei. Era cel ce izbutise- pare că în numele nostru, al adolescenților care îl iubeam- să cucerească în presa de atunci, loc și luare aminte pentru înduioșările, pentru fiorii primăvărateci și pentru impaciențele noastre (...) Îl iubeam pe Traian Demetrescu. Vedeam în el pe pilduitorul sufletesc al vremurilor așteptate.” (Gala Galaction, *Oameni și gânduri din veacul meu*, p.154)

Traian Demetrescu s-a născut la 3 noiembrie 1866, la Craiova. Numele de botez al celui ce avea să fie un poet apreciat de Al. Macedonski, de Al. Vlahuță și de alte personalități, care i-au citit opera de-a lungul timpului, a fost Traian-Rafael-Radu.

De copil a avut o sănătate precară, de aceea părinții l-au lăsat în grija bunicii dinspre mamă și a mătușilor. Poetul își amintește de minunatele povești pe care i le-a povestit bunica.

Între anii 1879-1880 este elev la Liceul Carol I din Craiova. Nu promovează însă, și se vede în situația de a abandona școala. Lectura a reprezentat principala plăcere a tânărului, acesta se ascundea în grădinile mătușilor și citea.

În activitatea literară a lui Tradem, pe primul plan apare poetul. A publicat creații literare semnate cu diferite pseudonime: Alis, Fabio, Longin, Tradem.

Înainte de împlinirea vârstei de 17 ani, în 1884, îi apare primul volum de poezii prefăcut de Al. Macedonski. Volumul a fost precedat de publicarea mai multor poezii (în 1883) în ziarul „Alarma” și „Clopotul”: *Durerei, Victoriei, Poetul, Domnișoarei V., Plânsul*. Al. Macedonski l-a remarcat și l-a apreciat citindu-i poezia *Ploaie din senin* publicată în revista „Vocea Oltului”.

În Prefața volumului „Poezii” (apărut în 1885), poetul Al. Macedonski scria: *Nouă poezii pe cari autorul v-a poleit cu aurul iluziunilor sale, deschideți aripile vostre de fluturi, aripile vostre împetrite, cu albastru și cu roșu și zburați supt cerul tinereții, supt soarele celor șapte-spre-zece ani ai autorului vostru! Șapte-spre-zece ani- și cu tote aceste,- deja, un mic univers de cugetări și de simțiri supt tâmpile poetului! Căci poet este, cine cugetă, cine simte și cine își meșteșugește versurile ca Traian Demetrescu.[...]Un nume nou și șapte-spre-zece ani! Totul este nou și tener, suav și june, plin de colorit și poleit de soare, în opera lui Traian Demetrescu,- acest mic volum pe care'l aveți în mână dar pe care nu'l deschideți de cât cu un fel de teamă,- teama decepțiunii.(...)*

Volumul se deschide cu poezia „Versurilor mele”: *Versuri, culese dintr-un suflet/ Amărât, dar încă june,/ Când în lumea zgomotoasă/Simțământul meu veți spune;/ Nu pretindeți vreo răsplată/ Sau vreo glorie-omenească./ Însă cereți de la oameni/ Numai ca să vă citească.(...)*, publicată pentru întâia oară în „Clopotul”, Craiova, 1 ianuarie 1884.

În anul 1887 îi apare al doilea volum „Freamăte” la Editura Tipografia Asociației Români din Craiova. Tot în acest an apare ziarul „Amicul libertății”- „foaie politică și literară sub direcțiunea unui comitet”, având ca prim-redactor pe Traian Demetrescu. Dorința poetului de a înființa la Craiova o revistă se împlinește în 1888 când, împreună cu G.Pencioiu, scoate „Revista olteană”, literară și științifică. Scopul publicației a fost acela de a răspândi „simțirile și cugetările de bine și frumos”, așa cum s-a precizat în *Cuvântul lămuritor* al acesteia. În „Revista Olteană”, Traian Demetrescu a publicat, pe lângă poezii, o serie de studii asupra unor scriitori români și străini, apărute apoi în volumul „Profile literare” (1891). În Prefața volumului, Demetrescu preciza că: „În schițarea profilelor de scriitori, care au căzut sub condeiul meu în orele de meditații și impresii intime, lucrarea mea a pornit dintr-o plăcere personală de a nota cu grijă și

sinceritate unele dintre cugetările și senzațiile pe care mi le-a deșteptat temperamentul sau opera unui scriitor. Cartea de față are, în general, caracterul unor confesiuni literare și psihice.(...) *Profilele* nefiind scrise unul după altul, la anumit timp, ci la date nehotărâte și după o dispoziție momentană a spiritului, ele, în rezumat, arată câteva stări de conștiință și sensibilitate din viața mea literară.”

Volumul „Intim” a fost publicat în 1892 la Editura Librăriei „Samitca et Lazăr”, Craiova, în care putem găsi reflexii ale poetului asupra vieții, asupra naturii, asupra operelor de artă și a procesului de creație. Cartea este concepută sub forma unui jurnal purtând data la care au fost scrise. „Am scris aceste pagini în cea mai desăvârșită singurătate. Ele cuprind senzațiile și cugetările, pe care mi le-a deșteptat mediul naturii, unde n-am trăit decât în mine însumi. Din aceste note risipite, am întocmit o carte.(...) Cartea de față însă are un caracter cu totul intim. Ea este scrisă departe de lume, departe de zgomot, într-un colț de natură, liniștit și frumos, unde omul uită totul și caută a se regăsi pe sine. Și dacă în aceste pagini, cititorul va afla unele din propriile lui senzații și cugetări, aceasta îmi va fi singura iertare de-a le fi publicat.”-Traian Demetrescu, Prefață, 15 septembrie, 1892.

Al. Vlahuță, într-o scrisoare pe care a datat-o joi, 8 octombrie 1892, și pe care a trimis-o poetului, scria în mod sincer: „Îți multumesc din suflet pentru gentilețea ce ai avut de a-mi trimite volumul D-tale *Intim*. L-am citit pe nerăsuflăte, cum se zice, și nu-ți poți închipui cu câtă dragoste te-am urmărit și cum ți-am admirat la fiecare pagină talentul fericit de a-ți nota impresiile și gândurile cele mai delicate, într-o limbă bogată, frumoasă și precisă, cum arareori am văzut. E în acest volum simfonia unui suflet bun: am ascultat-o cu o nespusă plăcere și am simțit-o. Primește o colegială strângere de mână.”

În 1894 a apărut volumul de versuri „Sensitive” care cuprinde poezii publicate în „Revista literară” sau „Adevărul”: *Corbii, Natură moartă, Necunoscuții, Întâia femeie, Mărturisire, Mama, Ironie* etc. Câteva dintre poeziile incluse în acest volum au apărut și în volumele anterioare.

Între anii 1895-1896 Traian Demetrescu a publicat romanul „Iubita”, lucrare aproape autobiografică, și „Priveliști din viață”. Romanul „Cum iubim” și volumul de poezii „Aquarele” au apărut antum. Făcând referire la romanele „Iubita” și „Cum iubim”, C.D. Papastate nota: „Concepute ca romane psihologice, ele nu reușesc totuși să fie decât elegia unei vieți înfrântă în contact cu realitatea. Inadaptabilitatea eroilor săi nu este în fond decât propria-i inadaptabilitate la societatea în care trăia și de ale cărei nedreptăți se lovea el însuși.” (T. Demetrescu, *Scrieri alese*)

Starea de sănătate i se înrăutățește din ce în ce mai mult. Într-o scrisoare adresată prietenului său G.D. Pencioiu, poetul se destăinuia: „E peste puțină să-ți spun în ce hal de slăbiciune am ajuns cu nervii și cu inima. Nu, nu, nu sunt făcut pentru a trăi... Cât sufăr nu e chip să-ți arăt în câteva fraze.”

Omul, Traian Demetrescu, s-a stins din viață în ziua de 17/29 aprilie 1896. Poetul și creația sa sunt nemuritoare.

Bibliografie:

- Demetrescu, Traian, *Poezii*, Editura Librăriei S. Samitca, Craiova, 1885
- Demetrescu, Traian, *Profile literare*, Editura Tipografiei D. I. Benvenisti, Craiova, 1891
- Demetrescu, Traian, *Intim*, Editura Librăriei H. Steinberg, București, 1893
- Demetrescu, Traian, *Scrieri alese*, Ediție îngrijită și prefațată de C.D. Papastate, Editura pentru Literatură, București, 1968
- Galaction, Gala, *Oameni și gânduri din veacul meu*, ESPLA, București, 1955
- Demetrescu, Traian, *Cele mai frumoase poezii*, Ediție îngrijită și prefațată de Al. Firescu, Editura Avrămeanca, Editura Vlad & Vlad, Craiova, 1996
- Mocanu, Adina, Popescu, Elena, *Traian Demetrescu*, Editura Aius, Craiova, 2008